

Warszawa, 16 marca 2007 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
RPO-524252-III/06/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Anna Kalata
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Uprzejmie informuję Panią Minister, że korzystając z materiałów opracowanych przez Biuro Trybunału Konstytucyjnego - Zespół Orzecznictwa i Studiów, dokonałem analizy orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego pod kątem potrzeby reakcji ustawodawczej w zakresie spraw należących do właściwości kierowanego przez Panią Minister urzędu. W świetle mojej analizy niezbędne jest podjęcie inicjatywy ustawodawczej, mającej na celu realizację trzech wyroków Trybunału Konstytucyjnego.

1. W dniu 3 października 2006 r. Trybunał Konstytucyjny rozpatrywał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie zasad przyznawania świadczeń z pomocy społecznej osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą. W wyroku Trybunał Konstytucyjny orzekł niezgodność z Konstytucją art. 8 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) w zakresie, w jakim przepis ten uniemożliwia uznanie za dochód - w odniesieniu do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne - kwoty niższej od najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli z tytułu prowadzenia tej działalności nie istnieje obowiązek ubezpieczenia społecznego - kwoty niższej od najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (K 30/05, OTK Z.U. nr 9A/06, poz. 119).

Zakresowy charakter tego orzeczenia nakłada na prawodawcę obowiązek takiego znowelizowania zaskarżonych przepisów, aby uwzględniona została treść sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Tymczasem pomimo tego, że ustawa o pomocy społecznej była po wejściu w życie tego wyroku pięciokrotnie nowelizowana, nie podjęto odpowiedniej inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie.

2. W dniu 14 marca 2004 r. Trybunał Konstytucyjny w ramach procedury wszczętej na podstawie pytania prawnego, rozpatrywał kwestie uzależnienia prawa do wcześniejszej emerytury od charakteru prawodawcy. W wyroku z tej daty Trybunał Konstytucyjny orzekł niezgodność z Konstytucją art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) w części obejmującej zwrot : „w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych” oraz art. 32 ust. 4a tej ustawy (P 17/03, TK Z.U. nr 6A/04, poz. 57).

W działaniach prawodawczych za konieczne należy uznać zmodyfikowanie treści odesłania zawartego w art. 32 ust. 4 ustawy, gdyż przepis ten, wobec derogowanego w całości art. 32 ust. 4a, zawiera mylne odesłanie. Przepis ten bowiem ma następujące brzmienie : „Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk pracy oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 1 i 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem ust. 4a”, zaś ust. 4a na podstawie wyroku utracił moc obowiązującą.

Ustawa emerytalna była w międzyczasie nowelizowana osiemnastokrotnie, jednak wprowadzone zmiany przepisów nie obejmowały art. 32 ust. 4, choć jedna z nich obejmowała nowelizację innego ustępu art. 32 ustawy emerytalnej (ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym-Dz.U. Nr 104, poz. 708).

3. Wreszcie w wyroku z dnia 6 marca 2007 r. Trybunał Konstytucyjny, po rozpoznaniu połączonych pytań prawnych dotyczących prawa do zasiłku opiekuńczego, orzekł o niekonstytucyjności art. 32 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267 ze zm.) w części, w jakiej zawiera słowo „obowiązkowo” (P 45/06, dotychczas niepublikowany).

Niezależnie od potrzeby dokonania stosownych zmian w treści niekonstytucyjnych przepisów należy wskazać, że również wobec nieobjętego w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisu art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy można postawić podobny zarzut niekonstytucyjności. Przepis ten bowiem przyznaje prawo do zasiłku opiekuńczego ubezpieczonemu podlegającemu obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku :

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza,
- b) porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego, stale opiekującego się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi sprawowanie opieki,
- c) pobytu małżonka ubezpieczonego, stale opiekującego się dzieckiem, w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej.

Należy stwierdzić, że wobec uznania za niekonstytucyjne zróżnicowania sytuacji prawnej osób objętych ubezpieczeniem chorobowym ze względu na dobrowolność ubezpieczenia, utrzymanie mocy obowiązującej kwestionowanego przepisu prowadziłoby do niesprawiedliwego i dyskryminującego ograniczenia uprawnień osób ubezpieczonych dobrowolnie.

Należy podkreślić, że brak reakcji prawodawczej w związku z wykonywaniem wyroków Trybunału Konstytucyjnego nie sprzyja budzeniu zaufania do instytucji państwa prawa, obniża świadomość konstytucyjną obywateli. W mojej opinii niewykonywanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego przez podmioty do tego zobowiązane może być uznane za naruszenie Konstytucji.

Z tego względu, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pani Minister z wnioskiem o podjęcie stosownych działań, służących wykonaniu wyroków Trybunału Konstytucyjnego w zakresie prawa zabezpieczenia społecznego.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich